

ПВ ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ПСИХОЛОГА

Робоча програма навчальної дисципліни (Силлабус)

Реквізити навчальної дисципліни	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Прикладна психологія
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	3 курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни, розподіл годин за аудиторними заняттями і самостійною роботою	4 кредити ЄКТС /120 годин лекції – 18 годин, практичні (семінарські) заняття – 36 годин, самостійна робота – 66 годин
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Модульна контрольна робота, залік
Розклад занять	roz.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Винославська Олена Василівна, професор кафедри психології та педагогіки https://psy.kpi.ua/vikladachi/
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/NzU3MDczMzQ4MTI5?cjc=yng4yx
Програма навчальної дисципліни	

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

“Професійна етика психолога” – вибіркова освітня компонента.

Опанування навчальної дисципліни “Професійна етика психолога” спрямоване на ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретико-методологічними і практичними питаннями професійної етики; підсилення у них високих стандартів здійснення професійної діяльності; вироблення глибокого розуміння природи базових етичних принципів, обов’язкових для реалізації набутих фахових знань, вмінь та навичок з психології, психологічного консультування у відповідальний спосіб, а також на моральне самовдосконалення в контексті професійного розвитку особистості.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є етика професійної діяльності психолога та способи її використання у практичній діяльності.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми **метою** навчальної дисципліни є підсилення у здобувачів вищої освіти:

Загальних компетентностей:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК 12);
- Здатність до саморозвитку на основі рефлексії та саморегулювання (ЗК-14);
- Здатність і готовність до безперервного й актуального навчання, опанування новими знаннями, методичними розробками, інноваційними проектами, володіння новітніми

технологіями в галузі психології (ЗК-15);

Фахових компетентностей:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1);
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (ФК 3);
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4);
- Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) (ФК 8);
- Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту (ФК 9);
- Здатність застосовувати знання теорій лідерства та моделей побудови кар'єри в практичній реалізації свого лідерського потенціалу та професійній діяльності (ФК 13).

Засвоєння навчальної дисципліни «Професійна етика психолога» посилює у здобувачів освіти такі **програмні результати навчання:**

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання ефективність власних дій (ПРН1);
- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ у контексті професійних завдань (ПРН2);
- Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН3);
- Обирати та застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги (ПРН5);
- Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (ПРН9);
- Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (ПРН11);
- Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН16);
- Керувати процесами коригуючого впливу в процесі психологічних консультацій (ПРН21).

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології та педагогіки, але викладач сам призначає здобувачам освіти час консультації в індивідуальному порядку. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджер Telegram та ін.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Для вивчення дисципліни здобувачу освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх і наукових галузей: філософії, історії тощо. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна тісно пов'язана з дисциплінами: «Вступ до психології», «Загальна психологія з практикумом. Частина 2. Особистість у діяльності та спілкуванні», «Психологія здоров'я», і виступає підґрунтям для вивчення дисциплін «Основи психодіагностики», «Основи психологічного консультування», «Основи психотерапії» та ін. Дисципліна перебуває у певному зв'язку з іншими дисциплінами соціально-логіко-гуманітарного блоку, що створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття здобувачами освіти змісту пропонованої дисципліни.

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Семінарські (практичні)	СРС
Розділ 1. Загальні уявлення про професійну етику психолога				
Тема 1.1. Прикладна етика та її підходи до аналізу моральних проблем.	9	2	2	5
Тема 1.2. Професійна етика як галузь прикладної етики	8	2	2	4
Тема 1.3. Моральний розвиток особистості майбутніх психологів	20	2	8	10
Розділ 2. Кодекси професійної етики психологів				
Тема 2.1. Кодекси професійної етики психологів України	12	2	4	6
Тема 2.2. Кодекси професійної етики психологів США і Канади	12	2	4	6
Тема 2.3. Кодекси професійної етики психологів країн Європи	12	2	4	6
Розділ 3. Етичні проблеми у професійній діяльності психолога				
Тема 3.1. Професійні ризики психологічної професії	21	2	8	11
Тема 3.2. Етичні проблеми дослідницької діяльності психолога.	8	2	2	4
Тема 3.3. Етичні засади публічної активності психолога	8	2	2	4
Підготовка до МКР	4	-	-	4
Підготовка до заліку	6	-	-	6
Всього годин	120	18	36	66

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Бриль М.М. Управління ризиками в діяльності психолога. *Науковий вісник ХДУ Серія Психологічні науки*, 2018, Том 2, №3, с. 126-132. URL: <https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/512/477>
2. Гудзь Л. 8 правил взаємодії між клієнтом і психологом. URL: <https://www.wonderzine.me/wonderzine/life/psychology/18603-8-pravil-vzaemodiyi-mizh-klientom-i-psiologom>
3. Етичний кодекс психолога (Україна). URL: <https://nsj.gov.ua/files/1448287570Етичний%20кодекс%20психолога.docx.pdf>

4. Етичні особливості професійної діяльності практичного психолога. URL: <https://www.annadomina.com/studentam/psixologichna-sluzhba/etichni-osoblivosti-psixologa/>
5. Кирпенко Т.М. Психологічне здоров'я: професійні ризики і здоров'я психолога в системі освіти. Актуальні проблеми психології, 2020, том 7, випуск 49, с. 57-65. URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v7/i49/8.pdf>
6. Липка А. Психологічні поради та рекомендації щодо активізації професійної відповідальності психологів. 2019 №2. С. 139-146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psis_2019_2_10
7. Магдисюк Л. І., Федоренко Р.П. Основи психологічного консультування : навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 360 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20907/1/opsykons.pdf>
8. Простір психологів. Взаємовідносини. Опубліковано 13.04.2023. URL: <https://psychology.space/psypedia-post/vzayemovidnosyny/>
9. Професійні ризики психологів. URL: https://stud.com.ua/174505/psihologiya/profesiyni_riziki_psihologov
10. Яковицька Л. Психологія професійного ризику: конспект лекцій. Київ: НАУ, 2021. URL: [04 Психол. проф. ризику КЛ.pdf](https://stud.com.ua/174505/psihologiya/profesiyni_riziki_psihologov)
11. Kohlberg's Stages of Moral Development – Simply Psychology. URL: <https://www.simplypsychology.org/kohlberg.html#:~:text=He%20found%20that%20these%20reasons,level%20has%20two%20sub%20stages>
12. Virtue ethics. In: Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2016, ed. Edward N. Zalta. URL: <https://plato.stanford.edu/archives/win2016/entries/ethics-virtue/>

4.2. Допоміжна література

1. Етичний кодекс Американської Психологічної Асоціації (АРА). URL: <http://medbib.in.ua/eticheskije-standartyi-prinyatyie-amerikanskoy.html> (українською мовою).
2. Етичний кодекс психологів-консультантів Української Асоціації психологічного консультування та травмотерапії (АПКТ). URL: <https://www.psycounseling.org/ethics>
3. Етичний кодекс Української асоціації позитивної психотерапії (UAPP). URL: <http://positum.com.ua/wp-content/uploads/2017/11/%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%A3%D0%90%D0%9F%D0%9F.pdf>
4. Етичний кодекс Української Асоціації Психоаналітичної Психотерапії (УАПП). URL: <https://www.uapp.org.ua/ethics>
5. Етичний кодекс Української Спілки психотерапевтів (УСП). URL: <https://usp.community/documentation/40-etychnyy-kodeks>
6. Керівництва Всеукраїнської Психодіагностичної Асоціації (ВПА). URL: <https://vpa.org.ua/test-committee/edini-psihodiagnostichni-standarti/>
7. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Сербова, О. Л. Туриніна, О. В. Москаленко, С. О. Хілько, В. О. Чумаков. 2-е вид., перероб. та допов. Київ, КІП ім. Ігоря Сікорського, 2024. 594 с. <https://ela.kpi.ua/items/c047fef0-8cdb-46fa-aa4c-c7b4e6a41250>
8. A CODE OF ETHICS FOR FAMILY THERAPY ASSOCIATIONS (IFTA). URL: https://www.ifta-familytherapy.org/docs/IFTA_Ethics_Guidelines.pdf
9. American Psychological Association: Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct. URL: <https://www.apa.org/ethics/code>
10. APS Code of Ethics (Australian Psychological Society). URL: <https://psychology.org.au/about-us/what-we-do/ethics-and-practice-standards/aps-code-of-ethics>
11. Berufsethische Richtlinien DGPs/BDP. URL: <https://www.dgps.de/die-dgps/aufgaben-und-ziele/berufsethische-richtlinien/>
12. Canadian Code of Ethics for Psychologists (3rd ed.). Ottawa, Ontario, 2011. 38 p. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/9781118001875.app2>

13. CODE OF CONDUCT: Guidelines for Professional Ethical Practice for FSP Members. Swiss Federation of Psychologists, August 2024, pp. 52-64. URL: https://www.psychologie.ch/storage/images/6183/Berufsordnung-D_F_I_E_Stand-2024_08_01.pdf
14. Code of Ethics and Conduct. The British Psychological Society, 2021, 10 p. URL: https://explore.bps.org.uk/binary/bpsworks/bf9d9fead1dfec7c/3acfadeebe810a324dde720ea7b34b6e87a80cad1de5471be0810935dac0415b/inf94_2021.pdf
15. Code of Ethics (Dutch ethical guidelines for psychologists). – Netherlands Institute for Psychologists, 2015. URL: <https://www.worldsupporter.org/en/summary/code-ethics-dutch-ethical-guidelines-psychologists-2015-nip-article-84779>
16. Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct. American Psychological Association. Printed in the United States of America, 2017, 20 p. URL: <https://www.apa.org/ethics/code/ethics-code-2017.pdf>
17. European Association of Psychotherapy (EAP): Statement of Ethical Principles. Revised version voted Belgrade, October 2018. <https://www.biosynteza.cz/dokumenty/eticky-kodex-eap.pdf>
18. How ethical are you? URL: <https://www.icaew.com/insights/student-insights/student-insights-2020-archive/how-ethical-are-you>
19. Nordic Ethical Code for Psychologists. URL: <https://sal.is/wp-content/uploads/2023/04/Ethical-Principles-for-Nordic-Psychologists-EPNP-final-version-Sept-2021B.pdf>
20. Professional Ethics and Deontology. *Papeles del Psicólogo*, 2009. Vol. 30(3), pp. 182-183. URL: <https://www.papelesdelpsicologo.es/English/1746.pdf>
21. Statuts de la SPF adoptés lors de l'AG du congrès de Nîmes le 20 octobre 2023. URL: <https://www.sfpsy.org/wp-content/uploads/2024/08/statuts-SFP.pdf>
22. Test How Ethical Are You? URL: <https://www.psychologytoday.com/intl/tests/personality/values-profile>
23. Vynoslavsk, Olena, Mazurek, Emilia, Kononets, Maria. Ethical Focus in Training Future Business Leaders at University Level. In: *Advanced Education*, #21/2022, pp. 68-85. URL: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.259116> (Web of Science)

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1 Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на самостійну роботу)
Лекція 1	Розділ 1. Загальні уявлення про професійну етику психолога Тема 1.1. ПРИКЛАДНА ЕТИКА ТА ЇЇ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ МОРАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ І ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ Прикладна етика як нова форма моральної регуляції соціального життя. Основні напрями прикладної етики. Підходи до аналізу моральних проблем, що застосовуються в прикладній етиці. Підхід з позиції моральних прав (деонтологічний). Підхід з точки зору справедливості. Концепції справедливості. Підхід з позиції загальної користі (утилітаристський), складнощі його застосування. Утилітаризм правила. Утилітаризм вчинку. Завдання самостійну роботу: Дати відповіді на запитання: 1. Поясніть, у чому полягає деонтологічний підхід до прийняття тичних рішень. 2. Визначте особливості відомих вам концепцій справедливості. 3. Охарактеризуйте складнощі застосування теорії утилітаризму.
Лекція 2	Розділ 1. Загальні уявлення про професійну етику психолога

	Тема 1.2. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ЯК ГАЛУЗЬ ПРИКЛАДНОЇ ЕТИКИ Професійна етика в суспільстві та її взаємозв'язок з іншими науками. Класифікація професійної етики. Духовний і практичний аспекти професійної етики. Особливості етики різних професій. Поняття етичної проблеми (дилеми). Найбільш поширені чинники виникнення складних етичних проблем (дилем). Завдання самостійну роботу: Дати відповіді на запитання: 1. Сформулюйте соціальні функції, які виконують морально-професійні кодекси. 2. Проаналізуйте класифікацію професійної етики. 3. Дайте пояснення, на що спрямовані всі види професійної етики.
Лекція 3	Розділ 1. Загальні уявлення про професійну етику психолога Тема 1.3. МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ Моральний розвиток особистості та основні його індикатори: рівень розвитку моральної свідомості, рівень етичності поведінки, рівень етичності спілкування та міжособистісних стосунків. Теорія морального розвитку особистості Л. Колберга. Методи діагностики та коригування рівня морального розвитку особистості. Розвиток навичок етичної поведінки. Опанування засадами етичного спілкування. Побудова етичних міжособистісних стосунків. Завдання на самостійну роботу: Дати відповіді на запитання: 1. Охарактеризуйте основні індикатори морального розвитку особистості. 2. Визначте рівні і стадії морального розвитку особистості за Л. Колбергом. 3. Проаналізуйте методи коригування рівня морального розвитку особистості.
Лекція 4	Розділ 2. Кодекси професійної етики психологів Тема 2.1. КОДЕКСИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПСИХОЛОГІВ В УКРАЇНІ Характеристика “Етичного кодексу психолога”, що діє в Україні: зміст, структура, система рекомендацій практичного та морально-етичного характеру. Порівняльний аналіз етичних кодексів інших професійних об'єднань українських психологів: Етичний кодекс Всеукраїнської Психодіагностичної Асоціації (ВПА); Етичний кодекс Української Спілки Психотерапевтів (УСП), Етичний кодекс психологів-консультантів Української Асоціації психологічного консультування та травмотерапії (АПКТ). Завдання на самостійну роботу: Дати відповіді на запитання: 1. Прокоментуйте розділ Етичного кодексу психолога “Відповідальність”. 2. Проаналізуйте зміст розділу Етичного кодексу психолога “Компетентність”. 3. Охарактеризуйте розділ Етичного кодексу психолога “Захист інтересів клієнтів”.
Лекція 5	Розділ 2. Кодекси професійної етики психологів Тема 2.2. КОДЕКСИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПСИХОЛОГІВ США, КАНАДИ І АВСТРАЛІЇ Характеристика етичного кодексу Американської Психологічної Асоціації (АПА). Порівняльний аналіз кодексів професійної етики психологів США, Канади і Австралії. Спільне, відміне і специфічне в розглянутих етичних кодексах. Завдання на самостійну роботу: Дати відповіді на запитання: 1. Охарактеризуйте розділи етичного кодексу АПА. 2. Проаналізуйте універсальні етичні стандарти професійної діяльності психологів США, Канади і Австралії. 3. Розкрийте специфічні етичні норми професійної діяльності психологів, наявні в розглянутих кодексах.
	Розділ 2. Кодекси професійної етики психологів

Лекція 6	Тема 2.3. КОДЕКСИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПСИХОЛОГІВ КРАЇН ЄВРОПИ Характеристика етичного кодексу Європейської Асоціації Психотерапії (ЄАП). Порівняльний аналіз кодексів професійної етики психологів країн Європи (Франція, Німеччина, Великобританія, Нідерланди, Словенія, Іспанія, Швейцарія). Спільне, відміне і специфічне в розглянутих етичних кодексах. Завдання на самостійну роботу: Дати відповіді на запитання: 1. Охарактеризуйте розділи етичного кодексу ЄАП. 2. Проаналізуйте універсальні етичні стандарти професійної діяльності психологів країн Європи. 3. Розкрийте специфічні етичні норми професійної діяльності психологів країн Європи.
Лекція 7	Розділ 3. Етичні проблеми у професійній діяльності психолога Тема 3.1. ПРОФЕСІЙНІ РИЗИКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОФЕСІЇ Професійні та етичні ризики психологічної професії Етичні та професійні проблеми обумовлені складнощами професійної діяльності та професійного становлення і розвитку. Етичні та професійні проблеми обумовлені особистісними характеристиками психолога. Етичні проблеми психолога, обумовлені очікуваннями та поведінкою клієнтів, замовників психологічних послуг та оточуючого середовища. Завдання на самостійну роботу: Дати відповіді на запитання: 1. Основні етичні проблеми і парадокси в діяльності психолога: їх соціальні та особистісні витоки. 2. Моральний образ психолога в свідомості оточення. 3. Етичні проблеми консультативної діяльності психолога.
Лекція 8	Розділ 3. Етичні проблеми у професійній діяльності психолога Тема 3.2. ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ПСИХОЛОГА Допомагаючі професії в системі професій “людина-людина”. Етичні стандарти проведення психологічних досліджень: дослідницькі обов'язки; поінформована згода; звітування про результати; публікація. Рекомендовані компоненти етичної поведінки для дослідників у допомагаючих професіях. Завдання на самостійну роботу: Дати відповіді на запитання: 1. Розкрийте відмінність допомагаючих професій від професій “людина-людина”. 2. Поясніть значення стандарту проведення досліджень “поінформована згода”. 3. Охарактеризуйте компоненти етичної поведінки дослідників допомагаючих професій.
Лекція 9	Розділ 4. Етичні проблеми у професійній діяльності психолога Тема 4.5. ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОЇ АКТИВНОСТІ ПСИХОЛОГА Професійний імідж психолога та зміцнення авторитету психології в суспільстві. Етика ділової культури у роботі психолога. Етичні засади ведення психологом особистих та професійних сторінок у сучасних соціальних мережах. Етика висвітлення психологом соціально-чутливих тем представникам ЗМІ. Етичні засади публічних заяв, промов, прямих ефірів, вебінарів. Профілактика неетичної поведінки психолога в установах і організаціях. Завдання на самостійну роботу: Дати відповіді на запитання: 1. Поясніть, у чому полягає етика висвітлення психологом соціально-чутливих тем представникам ЗМІ. 2. Визначте основні детермінанти професійного іміджу психолога. 3. Розкрийте етичні засади активності психолога у соціальних мережах.

5.2. Практичні (семінарські) заняття

Основним завданням циклу семінарських занять є посилення у здобувачів освіти:

- розуміння теоретичного матеріалу;
- вміннь формулювати самостійні судження, відстоювати власні погляди, аргументуючи їх на основі наукових фактів та регламентуючих документів;
- умінь та навичок самостійної роботи з підготовки до безпосередньої участі в семінарі-обговоренні.

№ з/п	Назва теми семінару та перелік основних питань (питання для поточного контролю та завдання на СРС)
Семінар 1	Розділ 1. Загальні уявлення про професійну етику психолога Тема 1.3. ПРИКЛАДНА ЕТИКА ТА ЇЇ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ МОРАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ І ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про прикладну етику та основні підходи до аналізу моральних проблем, що застосовуються в прикладній етиці. Питання для обговорення: 1. Прикладна етика як нова форма моральної регуляції соціального життя. 2. Основні напрями прикладної етики. 3. Підходи до аналізу моральних проблем, що застосовуються в прикладній етиці. 4. Підхід з позиції моральних прав (деонтологічний). 5. Підхід з точки зору справедливості. 6. Концепції справедливості. 7. Підхід з позиції загальної користі (утилітаристський), складнощі його застосування. 8. Утилітаризм правила. 9. Утилітаризм вчинку. Завдання на самостійну роботу: 1. Поясніть, у чому полягає деонтологічний підхід до прийняття етичних рішень. 2. Визначте особливості відомих вам концепцій справедливості. 3. Охарактеризуйте складнощі застосування теорії утилітаризму.
Семінар 2	Розділ 1. Загальні уявлення про професійну етику психолога Тема 1.4. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ЯК ГАЛУЗЬ ПРИКЛАДНОЇ ЕТИКИ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про суспільне значення професійної етики та її взаємозв'язок з іншими науками. Питання для обговорення: 1. Професійна етика в суспільстві та її взаємозв'язок з іншими науками. 2. Класифікація професійної етики. 3. Духовний і практичний аспекти професійної етики. 4. Особливості етики різних професій. 5. Поняття етичної проблеми (дилеми). 6. Найбільш поширені чинники виникнення складних етичних проблем (дилем). Завдання на самостійну роботу: 1. Сформулюйте соціальні функції, які виконують морально-професійні кодекси. 2. Проаналізуйте класифікацію професійної етики. 3. Дайте пояснення, на що спрямовані всі види професійної етики.
Семінар 3	Розділ 1. Загальні уявлення про професійну етику психолога Тема 1.3. МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про моральний розвиток особистості, а також про методи його діагностики і коригування. Питання для обговорення:

	1. Моральний розвиток особистості та основні його індикатори. 2. Визначте поняття “рівень розвитку моральної свідомості”. 3. Розкрийте поняття “рівень етичності поведінки”. 4. Визначте поняття “рівень етичності спілкування”. 5. Розкрийте поняття “рівень етичності міжособистісних стосунків”. 6. Охарактеризуйте предконвенційний рівень морального розвитку особистості. 7. Проаналізуйте конвенційний рівень морального розвитку особистості. 8. Охарактеризуйте постконвенційний рівень морального розвитку особистості. 9. Методи діагностики рівня морального розвитку особистості. 10. Методи коригування рівня морального розвитку особистості. Завдання на самостійну роботу: 1. Охарактеризуйте основні індикатори морального розвитку особистості. 2. Визначте рівні і стадії морального розвитку особистості за Л. Колбергом. 3. Проаналізуйте методи коригування рівня морального розвитку особистості.
Семінар 4	Розділ 1. Загальні уявлення про професійну етику психолога Тема 1.3. МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про зовнішні і внутрішні чинники детермінації етичності поведінки людини, а також про методи її коригування. Питання для обговорення: 1. Поняття етичної поведінки. 2. Зовнішні і внутрішні чинники детермінації етичності поведінки людини. 3. Вплив світогляду на етичність поведінки особистості. 4. Відмінність між офіційною і керуючою ідеологіями; 5. Визначте поняття “рівень морального розвитку”. 6. Причини прояву людиною моральної слабості. 7. Роль міжособистісних стосунків у вдосконаленні етичної поведінки. 8. Вплив економічних чинників на етичність поведінки особистості. 9. Методи дослідження рівня етичності поведінки особистості. 10. Методи розвитку рівня етичності поведінки особистості. Завдання на самостійну роботу: 1. Обґрунтуйте зв'язок між світоглядом, моральними цінностями і поведінкою особистості. 2. Розкрийте особливості офіційної і керуючої ідеологій. 3. Визначте причини прояву особистістю моральної слабості
Семінар 5	Розділ 1. Загальні уявлення про професійну етику психолога Тема 1.3. МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про основні правила, прийоми і техніки етичного спілкування особистості а також про методи коригування рівня його етичності. Питання для обговорення: 1. Загальна характеристика спілкування. 2. Види спілкування. 3. Особливості вербального і невербального спілкування в роботі психолога. 4. Поняття конгруентності. 5. Основні правила, прийоми і техніки етичного спілкування. 6. Правила активного слухання. 7. Неприпустимість маніпуляцій у спілкуванні психолога і клієнта. 8. Методи дослідження рівня етичності спілкування особистості. 9. Методи розвитку рівня етичності спілкування особистості. Завдання на самостійну роботу: 1. Розкрийте особливості вербального і невербального спілкування в роботі психолога. 2. Визначте поняття конгруентності. 3. Поясніть значення активного слухання у професійному спілкуванні психолога.

Семінар 6	Розділ 1. Загальні уявлення про професійну етику психолога Тема 1.3. МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про правила побудови етичних міжособистісних стосунків між людьми, зокрема між психологом і клієнтом. Питання для обговорення: 1. Поняття міжособистісних стосунків в психології. 2. Привабливість і взаємовплив як підґрунтя міжособистісних стосунків. 3. Чинники виникнення міжособистісної привабливості-непривабливості. 4. Механізми взаємовпливу в міжособистісних стосунках. 5. Характеристика імітації, навіювання і переконання в міжособистісних стосунках. 6. Типи міжособистісних стосунків. 7. Критерії класифікації міжособистісних стосунків (глибина стосунків, вибірковість щодо партнера, функції стосунків). 8. Правила побудови етичних міжособистісних стосунків між психологом і клієнтом. 9. Методи дослідження рівня етичності міжособистісних стосунків людини. 10. Методи розвитку рівня етичності міжособистісних стосунків людини. Завдання на самостійну роботу: 1. Розкрийте правила побудови етичних міжособистісних стосунків психолога з клієнтом. 2. Визначте чинники виникнення міжособистісної привабливості-непривабливості. 3. Охарактеризуйте механізми взаємовпливу в міжособистісних стосунках.
Семінар 7	Розділ 2. Кодекси професійної етики психологів Тема 2.1. КОДЕКС ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про структуру і зміст етичного кодексу психолога (Україна). Питання для обговорення: 1. Характеристика “Етичного кодексу психолога”, що діє в Україні: призначення, структура. 2. Зміст основних розділів “Етичного кодексу психолога”, що діє в Україні. 3. Єдність моральних і не-моральних компонентів у професійній діяльності психолога. 4. Система рекомендацій етичного кодексу психолога (Україна) практичного та морально-етичного характеру. Завдання на самостійну роботу: 1. Охарактеризуйте зміст розділу етичного кодексу психолога “Відповідальність”. 2. Проаналізуйте зміст розділу етичного кодексу психолога “Компетентність”. 3. Розкрийте зміст розділу етичного кодексу психолога “Захист інтересів клієнтів”.
Семінар 8	Розділ 2. Кодекси професійної етики психологів Тема 2.1. КОДЕКС ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про структуру і зміст етичних кодексів професійних об’єднань українських психологів. Питання для обговорення: 1. Етичний кодекс Всеукраїнської Психодіагностичної Асоціації (ВПА). 2. Етичний кодекс Української Співки Психотерапевтів (УСП). 3. Етичний кодекс психологів-консультантів української Асоціації психологічного консультування та травмотерапії (АПКТ). 4. Спільне, відміне і специфічне в розглянутих етичних кодексах професійних об’єднань українських психологів. Завдання на самостійну роботу: 1. Порівняйте розділи етичних кодексів психолога “Відповідальність”. 2. Порівняйте розділи етичних кодексів психолога “Компетентність”. 3. Порівняйте розділи етичних кодексів психолога “Захист інтересів клієнтів”.

Семінар 9	Розділ 2. Кодекси професійної етики психологів Тема 2.2. КОДЕКС ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПСИХОЛОГІВ США <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про структуру і зміст етичних кодексів психологів США. Питання для обговорення: 1. Характеристика етичного кодексу Американської Психологічної Асоціації (АПА). 2. Порівняльний аналіз розглянутих кодексів професійної етики психологів України та США. 3. Спільне, відміне і специфічне в розглянутих етичних кодексах. Завдання на самостійну роботу: 1. Охарактеризуйте розділи етичного кодексу Американської Психологічної Асоціації. 2. Проаналізуйте універсальні етичні стандарти професійної діяльності психологів США 3. Розкрийте специфічні етичні норми професійної діяльності психологів, наявні в розглянутому кодексі.
Семінар 10	Розділ 2. Кодекси професійної етики психологів Тема 2.2. КОДЕКСИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПСИХОЛОГІВ КАНАДИ І АВСТРАЛІЇ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про структуру і зміст етичних кодексів психологів Канади і Австралії. Питання для обговорення: 1. Аналіз кодексу професійної етики психологів Канади. 2. Аналіз кодексу професійної етики психологів Австралії. 3. Порівняльний аналіз розглянутих кодексів професійної етики психологів. 4. Спільне, відміне і специфічне в розглянутих етичних кодексах. Завдання на самостійну роботу: 1. Охарактеризуйте розділи кодексу професійної етики психологів Канади й Австралії. 2. Проаналізуйте універсальні етичні стандарти професійної діяльності психологів Канади і Австралії. 3. Розкрийте специфічні етичні норми професійної діяльності психологів, наявні в розглянутих кодексах.
Семінар 11	Розділ 2. Кодекси професійної етики психологів Тема 2.3. КОДЕКСИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПСИХОЛОГІВ КРАЇН ЄВРОПИ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про структуру і зміст етичних кодексів психологів країн Європи. Питання для обговорення: 1. Характеристика етичного кодексу Європейської Асоціації Психотерапії (ЕАП). 2. Аналіз етичного кодексу психологів Франції. 3. Аналіз етичного кодексу психологів Німеччини. 4. Аналіз етичного кодексу психологів Великобританії. 5. Спільне, відміне і специфічне в розглянутих етичних кодексах. Завдання на самостійну роботу: 1. Охарактеризуйте розділи етичного кодексу Європейської Асоціації Психотерапії. 2. Проаналізуйте універсальні етичні стандарти професійної діяльності психологів Франції, Німеччини, Великобританії. 3. Розкрийте специфічні етичні норми професійної діяльності психологів цих країн.
Семінар 12	Розділ 2. Кодекси професійної етики психологів Тема 2.3. КОДЕКСИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПСИХОЛОГІВ КРАЇН ЄВРОПИ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про структуру і зміст етичних кодексів психологів країн Європи. Питання для обговорення:

	1. Аналіз етичного кодексу психологів Нідерландів. 2. Аналіз етичного кодексу психологів Словенії. 3. Аналіз етичного кодексу психологів Іспанії. 4. Аналіз етичного кодексу психологів Швейцарії. 5. Спільне, відміне і специфічне в розглянутих етичних кодексах. Завдання на самостійну роботу: 1. Охарактеризуйте розділи розглянутих етичних кодексів країн Європи. 2. Проаналізуйте універсальні етичні стандарти професійної діяльності психологів Нідерландів, Словенії, Іспанії, Швейцарії. 3. Розкрийте специфічні етичні норми професійної діяльності психологів цих країн.
Семінар 13	Розділ 3. Етичні проблеми у професійній діяльності психолога Тема 3.1. ПРОФЕСІЙНІ РИЗИКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОФЕСІЇ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про професійні ризики в професії психолога. Питання для обговорення: 1. Професійні та етичні ризики психологічної професії. 2. Етичні та професійні проблеми обумовлені складностями професійної діяльності та професійного становлення і розвитку. 3. Етичні та професійні проблеми обумовлені особистісними характеристиками психолога. 4. Етичні проблеми психолога, обумовлені очікуваннями та поведінкою клієнтів. 5. Етичні проблеми психолога, обумовлені очікуваннями та поведінкою замовників психологічних послуг. 6. Етичні проблеми психолога, обумовлені очікуваннями та поведінкою оточення. Завдання на самостійну роботу: 1. Основні етичні проблеми і парадокси в діяльності психолога: їх соціальні та особистісні витоки. 2. Моральний образ психолога в свідомості оточення. 3. Етичний кодекс психолога як практичний поради́ник та орієнтир в його професійній діяльності.
Семінар 14	Розділ 3. Етичні проблеми у професійній діяльності психолога Тема 3.1. ПРОФЕСІЙНІ РИЗИКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОФЕСІЇ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про етичні проблеми консультативної діяльності психолога. Питання для обговорення: 1. Етичні та професійні вимоги проведення консультативної діяльності. 2. Компетентність як професійна та етична проблема. 3. Стосунки клієнта і психолога в світлі професійних та етичних вимог. 4. Етичні та професійні проблеми надання корекційної та психотерапевтичної допомоги. 5. Проблема взаємної відповідальності психолога і клієнта. 6. Проблема очікувань і установок. 7. Ефективність допомоги як професійна та етична проблема. Завдання на самостійну роботу: 1. Прокоментуйте фахову компетентність психолога-консультанта. 2. Проаналізуйте етичні принципи психолога-консультанта при проведенні корекційної та терапевтичної діяльності. 3. Поясніть, якою має бути особистісна етична позиція психолога при проведенні консультативної діяльності. 4.
Семінар 15	Розділ 3. Етичні проблеми у професійній діяльності психолога Тема 3.1. ПРОФЕСІЙНІ РИЗИКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОФЕСІЇ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про етичні проблеми консультативної діяльності психолога. Питання для обговорення:

	1. Етичні принципи роботи дитячого психолога. 2. Організація взаємодії психолога з дитиною та його батьками. 3. Етичні проблеми психолога при розв'язанні внутрішньо-сімейних конфліктів. 4. Етична позиція психолога при роботі із «складними» підлітками. 5. Авторитет психолога як етична проблема. Завдання на самостійну роботу: 1. Охарактеризуйте професійну та етичну позицію психолога при роботі з дітьми та їх батьками. 2. Проаналізуйте професійну та етичну позицію психолога при роботі з підлітками та їхніми батьками. 3. Обґрунтуйте професійну та етичну позицію психолога при роботі з сім'ями, в яких є діти різного віку.
Семінар 16	Розділ 3. Етичні проблеми у професійній діяльності психолога Тема 3.1. ПРОФЕСІЙНІ РИЗИКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОФЕСІЇ <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про етичні проблеми консультативної діяльності психолога. Питання для обговорення: 1. Етика надання психологічної допомоги клієнтам зрілого та похилого віку. 2. Етичні принципи в роботі з клієнтами, що переживають кризи. 3. Етика професійної взаємодії з узяленими клієнтами. 4. Врахування особистісного досвіду клієнта. 5. Етика професійної взаємодії з людьми, що мають різноманітні життєві проблеми. 6. Системність у вирішенні виявлених психологом проблем. Завдання на самостійну роботу: 1. Визначте професійну та етичну позицію психолога в роботі з клієнтами зрілого віку, що перебувають в кризовому стані. 2. Розкрийте вимоги до професійної та етичної позиції психолога при роботі з узяленими клієнтами. 3. Поясніть специфіку роботи психолога з різними віковими категоріями клієнтів.
Семінар 17	Розділ 3. Етичні проблеми у професійній діяльності психолога Тема 3.2. ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про суспільне значення допомагаючих професій та етичні засади дослідницької діяльності психолога. Питання для обговорення: 1. Етичні стандарти проведення психологічних досліджень. 2. Рекомендовані компоненти етичної поведінки дослідників у допомагаючих професіях. 3. Дослідницькі зобов'язання психолога. 4. Етичні принципи і етичні проблеми в проведенні психологічної діагностики. 5. Проблема інтерпретації отриманих результатів та інформування клієнта чи замовника. 6. Етика звітування та оприлюднення (публікації) результатів досліджень. 7. Етичні правила проведення наукової дискусії. Завдання на самостійну роботу: 1. Поясніть, у чому полягає фахова компетентність психолога-дослідника. 2. Розкрийте етичні принципи психолога-дослідника при проведенні діагностичних процедур. 3. Морально-етичні принципи психолога-дослідника при виконанні наукової діяльності.
Семінар 18	Розділ 3. Етичні проблеми у професійній діяльності психолога Тема 3.3. ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОЇ АУТИВНОСТІ ПСИХОЛОГА <i>Мета:</i> розвинути здатність майбутніх психологів до етичної комунікації у професійній діяльності. Питання для обговорення:

	1. Професійний імідж психолога та зміцнення авторитету психології в суспільстві. 2. Етика ділової культури у роботі психолога. 3. Етичні засади ведення психологом особистих та професійних сторінок у сучасних соціальних мережах. 4. Етика висвітлення психологом соціально-чутливих тем представникам ЗМІ. 5. Етичні засади публічних заяв, промов, прямих ефірів, вебінарів. 6. Профілактика неетичної поведінки психолога в установах і організаціях. Завдання на самостійну роботу: 1. Визначте основні детермінанти професійного іміджу психолога. 2. Розкрийте етичні засади активності психолога у соціальних мережах. 3. Проаналізуйте публічний виступ сімейного психолога на телебаченні або публікацію інтерв'ю з його участю на предмет дотримання норм етики професійної діяльності.
--	--

6. Самостійна робота здобувача освіти

Здобувачі освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами навчальної програми.

Використання методів самостійної роботи здобувачів вищої освіти по осмисленню та засвоєнню матеріалу передбачає самостійний пошук інформації, підготовку доповідей на семінари, аналіз дотичних конкретних ситуацій, самодіагностику рівня розвитку професійної моральності.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, а також з регламентуючих документів з етичних засад професійної діяльності.

Для самостійної роботи необхідно:

- добрати до кожної теми навчальної дисципліни необхідну літературу і ґрунтовно її вивчити;
- виконати практичні завдання і тести для самодіагностики;
- перевірити готовність до складання модульної роботи за контрольними питаннями

Види самостійної роботи здобувача освіти:

- підготовка до аудиторних занять – 56 год.;
 - підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год.;
 - підготовка до заліку – 6 год.
- Загалом – 66 год.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача освіти складають: робота на семінарах (практичних) заняттях, вчасне виконання модульної контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам освіти важливо відвідувати лекції, оскільки на них висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал в обсязі достатньому для опанування ними навчальної дисципліни, що надасть їм змогу краще підготуватись до семінарських занять і в цілому опанувати дану дисципліну. Відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувачів освіти в семінарських заняттях є обов'язковою. Пропуск семінарського заняття не дає їм можливість отримати бали у семестровий рейтинг. Разом з тим, здобувач освіти, який пропустив семінарські заняття з поважної причини і має необхідний документ, що підтверджує відсутність (наприклад, довідку від лікаря), може здати підготовлену доповідь викладачу під час консультацій або під час перерви у навчальному занятті і отримати не більше половини максимального вагомого балу, який передбачений за участь в семінарі (практичному

занятті). Графік консультацій, доступний на сайті кафедри психології і педагогіки, але викладач сам призначає здобувачам освіти час консультації в індивідуальному порядку.

Теми і завдання для семінарських (практичних) занять передбачені робочою програмою дисципліни, яка є доступною з особистого кабінету здобувача освіти в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології і педагогіки.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, пов'язаних з навчанням Бажано, щоб на семінарському занятті здобувач освіти використовував підготовлені ним письмові нотатки з питань заняття.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем навчальної дисципліни «Професійна етика психолога». Тематика лекцій наведена у робочій програмі дисципліни.

Комп'ютерне забезпечення. При підготовці до занять, а також безпосередньо на семінарських заняттях здобувачі вищої освіти користуються комп'ютерами для таких видів роботи: оформлення доповідей; пошуку інформації з мережі Internet; демонстрації презентацій; виконання гугл-тестів.

На семінарських заняттях здобувачі освіти поглиблюють і розширюють знання з етики професійної діяльності психолога. При цьому використовуються такі **методи**, як активне слухання, обговорення етичних кодексів в малих групах, аналіз сумнівних з етичної точки зору конкретних ситуацій, резюмування. Тематика семінарських занять наведена у робочій програмі дисципліни. Під час семінарських занять викладач резюмує сильні і слабкі місця в їхніх доповідях, вказує на помилки, якщо такі є, а також відповідає на додаткові питання здобувачів освіти з теми семінарського заняття.

Форми поточного контролю: усне опитування, виступ здобувача вищої освіти із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні та вирішенні етичних дилем на семінарських заняттях, робота в групах.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачі освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

PCO з дисципліни, семестровий контроль з якої передбачений у формі заліку, для очної форми навчання розробляється за типом PCO-1 і включає оцінювання заходів поточного контролю з дисципліни впродовж семестру. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти проводиться на основі рейтингової системи відповідно ПОЛОЖЕННЯ про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_RSO_2022.pdf

Поточний контроль: опитування за темою практичного (семінарського) заняття, написання модульної контрольної роботи.

Календарний контроль: За встановленими в РСО критеріями та результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського. <https://osvita.kpi.ua/node/32>

Викладач оцінює роботу здобувач вищої освіти на кожному семінарському (практичному) занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на **семінарських** (практичних) заняттях виставляється викладачем під час **першого і другого календарного контролю** – на восьмому і чотирнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг здобувача вищої освіти станом на 8-й тиждень і 14-й тиждень навчання повідомляється здобувачу вищої освіти на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу

Модульна контрольна робота (МКР) складається з 28 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводиться за допомогою гугл-тестів на передостанній лекції. Доступ до МКР надається здобувачам вищої освіти лише під час лекції. Перескладати МКР не можна. Задача здобувача вищої освіти – уважно прочитати питання та варіанти відповідей, обрати один варіант відповіді (правильний на думку здобувача вищої освіти) та позначити його у будь-який зручний спосіб.

Здобувач освіти отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача освіти. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи або співбесіди.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання з дисципліни **«Професійна етика психолога»** представлені у Додатку 1.

Здобувач освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення його з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Семестровий контроль: залік.

Умови допуску до семестрового контролю: зарахування усіх документів, які передбачає даний силабус (мінімальна позитивна оцінка 60 балів).

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти:

Головною метою лекцій є мотивація і організація роботи здобувачів освіти з навчальним матеріалом протягом навчального семестру.

Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у закладах вищої освіти, що передбачає питому вагу самостійної роботи здобувачів освіти.

Вибір форм і методів самостійної роботи, питань, що виносяться на самостійне вивчення, а також навчальних завдань здійснюється викладачем в залежності від конкретних умов навчання, запитів здобувачів освіти, змісту і методики організації семінарських і практичних занять.

Лекції проводяться з використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії). Під час лекції здобувачу освіти варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, стереотипи, про які розповідатиме викладач. Якщо здобувач освіти буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст і застосує його при підготовці до семінару чи практичного заняття, то обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Головними завданнями семінарських занять є розвиток у здобувачів освіти уміння працювати з науковою та навчальною психолого-педагогічною літературою, готувати доповіді, формулювати та відстоювати власну позицію, приймати активну участь у тематичній дискусії. Готуючись до семінарського заняття, здобувач освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним із важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки.

Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське (практичне) заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професором кафедри психології і педагогіки, кандидатом психологічних наук, професором *Винославською Оленою Василівною*

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 15 від 31.05.2024 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024 р.).

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

(для здобувачів вищої освіти денної форми)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

(для здобувачів освіти денної форми)

Рейтинг здобувача освіти з дисципліни «Професійна етика психолога» складається з балів, що отримуються за:

- 1) доповіді та активну участь у дискусії на семінарських заняттях;
- 2) написання модульної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях (максимальна кількість балів за повідомлення на занятті складає 72: обов'язковою є підготовка 18 одноосібних доповідей з обраних тем, погоджених з викладачем, максимальна оцінка однієї доповіді – 4 бали):

Активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії; обов'язкова активна участь в групових формах роботи (якщо такі заплановані на занятті)	4
Активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	3
Надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	2
Відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0

2. Написання модульної контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 28. Тестових завдань – 28. Ваговий бал – 1):

Правильна відповідь на тестове завдання (кожне з 28)	1
Неправильна відповідь на тестове завдання (кожне з 28)	0

Заохочувальні бали – максимум 106 (не входять до основної шкали PCO) нараховуються за рішенням протоколу засідання кафедри.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 18_{\text{семін.}} \times 4 \text{ бали} + 1_{\text{МКР}} \times 28 \text{ балів} = 100 \text{ балів}$$

Здобувачі освіти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів ($RD \geq 0,6R$) мають можливість:

- а) отримати залікову оцінку (залік) так званим «автоматом» відповідно до набраного рейтингу;
- б) виконати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки.

При цьому попередній рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни скасовується і він отримує оцінку R_3 тільки за результатами залікової контрольної роботи.

Здобувачі освіти, які виконали всі умови допуску до заліку, але на мінімальні бали і не мають рейтинг 60 балів, виконують залікову контрольну роботу.

Здобувачі освіти, які не виконали всіх передбачених програмою дисципліни завдань не допускаються до заліку.

Залікова контрольна робота (ЗКР) складається зі 100 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. ЗКР проводиться за допомогою гугл-тестів, доступ до ЗКР надається здобувачам вищої освіти лише під час проведення заліку.

тестове завдання виконане правильно (кожне з 100)	1
тестове завдання виконане неправильно (кожне з 100)	0

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
95 – 100	Відмінно
85 – 94	Дуже добре
75 – 84	Добре
65 – 74	Задовільно
60 – 64	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Перелік питань до залікової контрольної роботи

1. Розкрийте науковий зміст понять “етика” і “мораль”.
2. Поясніть відмінність між основними напрямками етичних досліджень.
3. Охарактеризуйте проблеми, які досліджує соціальна (інституціональна) етика.
4. Охарактеризуйте основні відмінності між мораллю і правом.
5. Поясніть, чи є все законне моральним?
6. Визначте основні особливості мови моралі.
7. Поясніть, у чому полягає деонтологічний підхід до прийняття етичних рішень.
8. Визначте особливості відомих вам концепцій справедливості.
9. Охарактеризуйте складнощі застосування теорії утилітаризму.
10. Сформулюйте соціальні функції, які виконують морально-професійні кодекси.
11. Проаналізуйте класифікацію професійної етики.
12. Дайте пояснення, на що спрямовані всі види професійної етики.
13. Охарактеризуйте основні індикатори морального розвитку особистості.
14. Визначте рівні і стадії морального розвитку особистості за Л. Колбергом.
15. Проаналізуйте методи коригування рівня морального розвитку особистості.
16. Обґрунтуйте зв'язок між світоглядом, моральними цінностями і поведінкою особистості.
17. Розкрийте особливості офіційної і керуючої ідеологій.
18. Визначте причину прояву особистістю моральної слабкості.
19. Розкрийте особливості вербального і невербального спілкування в роботі психолога.
20. Визначте поняття конгруентності.
21. Поясніть значення активного слухання у професійному спілкуванні психолога.
22. Розкрийте правила побудови етичних міжособистісних стосунків психолога з клієнтом.
23. Визначте чинники виникнення міжособистісної привабливості-непривабливості.
24. Охарактеризуйте механізми взаємовпливу в міжособистісних стосунках.
25. Розкрийте значення етичних настановлень у професійній діяльності практичного психолога.
26. Проаналізуйте етичні засади професійної кооперації психологів.
27. Поясніть, у чому полягає єдність моральних і не-моральних компонентів у професійній діяльності психолога.
28. Прокоментуйте розділ Етичного кодексу психолога “Відповідальність”.
29. Проаналізуйте зміст розділу Етичного кодексу психолога “Компетентність”.
30. Охарактеризуйте розділ Етичного кодексу психолога “Захист інтересів клієнтів”.
31. Охарактеризуйте розділи етичного кодексу АПА.
32. Проаналізуйте універсальні етичні стандарти професійної діяльності психологів США, Канади і Австралії.
33. Розкрийте специфічні етичні норми професійної діяльності психологів, наявні в розглянутих кодексах.
34. Охарактеризуйте розділи етичного кодексу ЄАП.
35. Проаналізуйте універсальні етичні стандарти професійної діяльності психологів країн Європи.
36. Розкрийте специфічні етичні норми професійної діяльності психологів країн Європи.
37. Основні етичні проблеми і парадокси в діяльності психолога: їх соціальні та особистісні витoki.
38. Моральний образ психолога в свідомості оточення.
39. Етичний кодекс психолога як практичний порададник та орієнтир в його професійній діяльності.
40. Розкрийте відмінність допомагаючих професій від професій “людина-людина”.
41. Поясніть значення стандарту проведення досліджень “поінформована згода”.
42. Охарактеризуйте компоненти етичної поведінки дослідників допомагаючих професій.

43. Прокоментуйте фахову компетентність психолога-консультанта.
44. Проаналізуйте етичні принципи психолога-консультанта при проведенні корекційної та терапевтичної діяльності.
45. Поясніть, якою має бути особистісна етична позиція психолога при проведенні консультативної діяльності.
46. Охарактеризуйте професійну та етичну позицію психолога при роботі з дітьми та їх батьками.
47. Проаналізуйте професійну та етичну позицію психолога при роботі з підлітками та їхніми батьками.
48. Обґрунтуйте професійну та етичну позицію психолога при роботі з сім'ями, в яких є діти різного віку.
49. Визначте професійну та етичну позицію психолога в роботі з клієнтами зрілого віку, що перебувають в кризовому стані.
50. Розкрийте вимоги до професійної та етичної позиції психолога при роботі з клієнтами похилого віку.
51. Поясніть специфіку роботи психолога з різними віковими категоріями клієнтів.
52. Поясніть, у чому полягає етика висвітлення психологом соціально-чутливих тем представникам ЗМІ.
53. Визначте основні детермінанти професійного іміджу психолога.
54. Розкрийте етичні засади активності психолога у соціальних мережах.